

Історико-політичні проблеми сучасного світу:
Збірник наукових статей. – Чернівці:
Чернівецький національний університет,
2023. – Т. 47. – С. 239-252
DOI: 10.31861/mhpi2023.47.239-252

Modern Historical and Political Issues:
Journal in Historical & Political Sciences. – Chernivtsi:
Chernivtsi National University,
2023. – Volume. 47. – pp. 239-252
DOI: 10.31861/mhpi2023.47.239-252

УДК 323:342.56](498:4-5ЄС)

© Любов Мельничук¹

Досвід реформування судової системи Румунії у контексті протидії корупції на шляху до членства в ЄС

З моменту вступу до ЄС Румунія не лише визнала його принципи та одержала право участі у діяльності усіх інституцій ЄС, а отримала певні зобов'язання. З огляду на це, проведений аналіз діалогу Румунії та інституцій ЄС засвідчив, що основним напрямом співробітництва офіційного Бухареста та Європейської Комісії у перші роки членства були зусилля щодо завершення судової реформи та боротьби з корупцією. При цьому європейські інституції, спостерігаючи за прогресом реформ в Румунії, основну причину гальмування вбачали у конфлікті інтересів та корупції, а також відсутності політичної волі румунського керівництва. Як засвідчили події та висновки Комісії, неефективність системи юриспруденції та проблеми корумпованості усіх сфер життя у Румунії залишаються актуальними й до сьогодні.

Проблеми корупції, наявність економічної, політичної та соціальної дестабілізації в Румунії впливали на темпи ходу поглиблення її європейської інтеграції, першочергово на терміни встановлення вільного пересування румунських громадян в межах ЄС. Піддрунтям корупції в Румунії став перетин політичних, економічних та судових інтересів, який спричиняв політичний параліч – відсутність політичної волі для переслідування корупції на найвищому рівні, а також неготовність і боязнь суддів перед винесенням присуду в «авторитетних» справах, які б зумовили зміни в усіх сферах життя.

Ключові слова: судова система, корупція, антикорупційний контроль, інтеграція до Європейського Союзу, Румунія, місцеве самоврядування.

The Experience of Romania in Reforming the Judicial System Within the Context of Fighting Against Corruption Towards EU Membership

The reform of the judicial system in Romania was a crucial step in the country's journey towards EU membership and the fight against corruption. In the 21st century, Romania faced significant challenges in the justice system, including widespread corruption, political interference, and a lack of transparency.

As part of the EU accession process, Romania was required to implement significant reforms to its justice system. The EU recognized that a functioning and independent judiciary was essential for the rule of law, which was a fundamental value of the EU.

The reforms included changes to the constitution, new laws on the organization and functioning of the judiciary, the establishment of an independent judiciary, and the creation of a specialized anti-corruption agency. The National Anticorruption Directorate (DNA) was established in 2002, and it became a central institution in the fight against corruption in Romania.

The reform process faced significant challenges, including resistance from some members of the judiciary and political interference. However, the EU's pressure and the public's demand for change were instrumental in pushing the reforms forward.

The efforts of Romania to reform its judicial system and combat corruption paid off in 2007 when the country joined the EU. The reforms were widely recognized as a significant achievement, and the EU praised Romania for its progress.

¹ Кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна. E-mail: l.melnychuk@chnu.edu.ua, <http://orcid.org/0000-0002-6380-5610>.

However, the fight against corruption in Romania continues to this day. The progress made has been substantial, but there are still challenges to overcome, including political interference, inadequate resources, and resistance from some members of the judiciary. Nevertheless, Romania's experience provides an example of how a commitment to reform and the rule of law can lead to significant progress in combating corruption and strengthening democracy.

Keywords: judicial system, corruption, anti-corruption control, European integration, Romania, local self-government.

Постановка наукової проблеми та її значення. Одним із способів розбудови демократичної держави та зміцнення її позицій у системі сучасних міжнародних відносин є членство в Європейському Союзі.

Вступивши до ЄС Румунія отримала немало прерогатив, зокрема нову позицію на міжнародній арені, доступ до надійних гарантій безпеки, можливість реформування політичного сектора та спрямування його на єдину європейську політику; отримання фінансової допомоги від Європейського Союзу з метою реформування країни до стандартів ЄС; інновації в державних структурах; демократична трансформація суспільства відповідно до європейських цінностей і принципів; розширення можливостей ринку праці за рахунок членства в ЄС; нові можливості для покращення умов життя; зростання виробництва; вплив всередині та за межами ЄС тощо. Європейська програма стратегічного розвитку та різноманітні фонди орієнтували свою діяльність на покращення рівня життя простих румунів.

Проте, вступ Румунії до ЄС не став рішенням таких актуальних проблеми як відносна слабкість економіки, відсутність згуртування політичних сил і нестійкість політичної ситуації та корупція. Найслабшими сторонами Румунії виявилися реформування судової системи та боротьба з корупцією. Членство в ЄС не стало рішенням очевидних внутрішніх проблем в державі.

Аналіз джерельної бази дослідження. Основу джерельної бази дослідження складають головним чином документи ЄС та Румунії. Зокрема, документи ЄС (Стратегії та документи Європейської комісії (ЄК) щодо п'ятого розширення ЄС; дорожні карти та документи Партнерства приєднання Румунії; звіти та висновки Європейської Комісії; моніторингові матеріали прогресу, контролю і співробітництва Румунії та ЄС (2007-2012), висновки Голови Європейської Ради щодо рішень самітів); документи Румунії (заява Румунії щодо членства в ЄС, документи із визначенням позиції Румунії з окремих розділів переговорів на Міжурядовій конференції з приєднання до ЄС, Стратегії і Плани дій Румунії, регулярні звіти румунського уряду, переліки нормативних актів, що відповідали законодавству ЄС, опубліковані в Румунії) та договір щодо вступу Румунії до ЄС (рішення Європейського Парламенту та Ради ЄС про прийняття Румунії до ЄС, Договір щодо членства Румунії в ЄС та супровідні документи, документи щодо ратифікації в Румунії Договору про вступ).

Мета статті полягає в дослідженні проведення реформ судової системи Румунії та основних проблем боротьби з корупцією на шляху її інтеграції до Європейського Союзу. Визначена мета зумовила постановку і вирішення таких завдань як: виокремлення та аналіз проведення реформ в сфері судочинства та вивчення досвіду Румунії у боротьбі з корупцією на завершальному етапі інтеграції до ЄС.

Виклад основного матеріалу. Фактично, вступу Румунії до Європейського Союзу означає не лише приєднання до економічного союзу європейських країн. У більш широкому сенсі членство в ЄС означає, що Румунія визнає принципи, які лежать в основі ЄС – повага до верховенства права, взаємне визнання та співробітництво на основі гармонії та довіри – ті самі принципи, які вона визнала, коли приєдналася до НАТО в 2004 р.². У цьому контексті вирішення серйозної проблеми забезпечення функціонування судової системи та боротьба Румунії з корупцією є способом для її громадян отримати всі права громадян ЄС і отримати фінансову

² Мельничук, Л. (2012). Політичний розвиток Румунії після вступу до НАТО та Європейського Союзу, *Науковий вісник Чернівецького університету. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини*, Вип. 607-609, с. 275.

підтримку від членства в ЄС³.

Відповідно до звітів офіційного Бухареста за 2005-2006 рр., основні зусилля уряду Румунії щодо реалізації процесу вступу до ЄС до 1 січня 2007 р. були спрямовані в таких напрямках:

- розвивати політичний діалог з ЄС і брати участь як активні спостерігачі в Європейській раді, Раді Європейського Союзу, Європейському парламенті, Комітеті постійних представників Європи (COREPER) і робочих групах Ради, Європейській комісії, регіональних радах та Економічно-соціальний комітет;
- гармонізація та переклад законодавства ЄС, розвиток співпраці в рамках європейських угод;
- проведення внутрішніх реформ для відповідності політичним стандартам.

В цей час у парламенті обговорювалися та приймалися акти, які спрямовані на розвиток та закріплення демократії і верховенства закону, захисту прав людини і національних меншин, зокрема дотриманню громадянських, політичних, економічних, соціальних і культурних прав та захист дітей, реформам державного управління, судової системи та проведення внутрішніх реформ для встановлення відповідності економічним критеріям ЄС, зокрема встановлення макроекономічної стабільності та досягнення конкурентоспроможності на ринках ЄС. Особлива увага приділялася внутрішнім реформам за 30-ма розділами *acquis*, які встановлювали перехідні періоди та акцентувалася увага на здійсненні реформ державного управління щодо безпосереднього виконання умов вступу, визначених у Договорі⁴. Перехідні періоди стосувалися вільного рух товарів і людей, послуг і капіталів, підприємницького законодавства, політики в сфері конкуренції, сільського господарства, рибальства, транспортної політики, оподаткування, соціальної і промислової політики, культури та аудіовізуальної політики, регіональної політики, захисту навколишнього середовища, співробітництва в галузі юстиції та внутрішніх справ, митного союзу та фінансового контролю.

25 жовтня 2005 р. були прийняті перші звіти Європейської Комісії з контролю за станом готовності до членства в ЄС Румунії. Відповідно до звітів з моменту висловлення пропозицій ЄК у звіті за 2004 р. відбувся певний прогрес Румунії на шляху інтеграції до ЄС. Відбулися позитивні зрушення у наступних сферах:

- політичний – реформа судової системи, захист дітей та майнових прав, захист прав меншин;
- економічний – реструктуризації ключових галузей і поліпшення фінансової дисципліни, зростання реального ВВП, незначне зниження рівня безробіття, зміцнення середньострокової конкурентоспроможності економіки, зменшення інфляції;
- законодавчий та адміністративний – дотримання своїх зобов'язань, черговий прогрес у прийнятті та реалізації *acquis* (зокрема, вільне пересування осіб, телекомунікації та захист прав споживачів).

Однак в звітах зазначалися проблеми в певних сферах, які потребували негайного вирішення:

- політичний – подолання корупції на високому рівні, реформування функціонування системи правосуддя, уповільнення реформ державного управління, боротьба з торгівлею людьми, жорстоке утримання ув'язнених та інтеграція меншини ромів;
- економічний – зростання макроекономічних дисбалансів, нерівномірність проведення структурних реформ в різних областях, уповільнення процесу приватизації (темпи виявилися повільніші, ніж це передбачалося в програмі уряду);
- законодавчий та адміністративний – недостатність рішучості адміністративних і судових органів щодо здійснення та забезпечення правопорядку, втілення практичної реалізації і застосування *acquis* за окремими розділами, а саме корпоративне право, транспорт, енергетика, рух капіталу, статистика, економічний і валютний союз, промислова політика, наука та наукові

³ Commission of the European Communities (2008). Report from the Commission to the European Parliament and the Council on Progress in Romania under the Co-operation and Verification Mechanism. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania_report-080723_en.pdf, p. 2

⁴ Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (2005). Raport asupra progreselor înregistrate în pregătirea pentru aderarea la Uniunea Europeană în perioada septembrie 2004 - iunie 2005, Guvernul României. Available from: http://www.mdrl.ro/_documente/dialog_Ro_UE/Raportanual2005.pdf.

дослідження, освіта та професійна підготовка, малий і середній бізнес, зовнішні зв'язки, спільна зовнішня політика і політика безпеки ЄС, а також бюджетні асигнування⁵.

Відповідно до звітів визначалися першочергові питання та сфери, котрі вимагали активізації зусиль, а саме боротьба з відмиванням коштів, реформи у сфері правосуддя і внутрішніх справ, митний і міграційний контроль, боротьба з наркотиками, підготовка сільського та рибного господарства до інтеграції в спільний ринок, природоохоронне законодавство, трудове право, фінансовий контроль, стандарти і вимоги до промислової продукції, захист особистих даних, аудіовізуальний сектор, боротьба з організованою злочинністю та показники страхування автотранспорту⁶.

Серйозне занепокоєння ЄК викликали і відсутність прогресу в деяких сферах, що передбачало відстрочку у вступі до ЄС, а саме високий рівень контрафакції та піратства, порушення прав інтелектуальної власності, створення потрібних інститутів та адміністративних можливостей для підтримки фермерів, врегулювання ветеринарного законодавства, вирішення проблем інфраструктури кордону та браку кваліфікованих співробітників, питання корупції, узгодження правил державних закупівель з вимогами ЄС, функціонування системи оподаткування та охорона навколишнього середовища⁷.

У 2006 р. Румунії отримала допомогу у обсязі близько 1155 млн. євро для підготовки до членства. ЄК продовжила моніторинг Румунії і надала черговий звіт для розгляду Ради та Парламенту в квітні-травні 2006 р. Повідомлялося, що на основі цієї доповіді Комісія рекомендуватиме Раді відтермінувати приєднання Румунії до 1 січня 2008 р., якщо існуватиме ризик і вона не відповідатиме вимогам членства станом на початок січня 2007 р. В звітах наголошувалося, що для Румунії критичними є вимоги у сфері юстиції, конкурентної політики та внутрішніх справ⁸.

Парламент та уряд Румунії активізували свою діяльність з метою реалізації норм *acquis* та виконання зобов'язань прийнятих на переговорах у 2005 р. Румунія прийняла 866 нормативних актів, що відповідали комунітарному праву, зокрема 129 законів, 26 постанов (*Ordonanțe*), 48 надзвичайних постанов, 222 розпорядження уряду, 381 постанов (*Ordin*) та 59 рішень, циркулярів, протоколів тощо. Зокрема, 187 нормативних актів з них було перенесено безпосередньо з комунітарного права⁹.

16 травня 2006 р. ЄК оприлюднила чергові звіти по Румунії, так загальний звіт констатував помітний прогрес держави у економічній сфері та відповідності критеріям *acquis*. Європейська Комісія високо оцінила їх здобутки на шляху трансформації політичної та економічної систем, функціонуванні демократії та ринкової економіки. Однак, Комісія зазначала, що існує ряд областей, які потребують подальшого вдосконалення¹⁰.

Звіти відзначали відповідність Румунії політичним критеріям членства в Європейському Союзі та зазначали окремі факти щодо досягнення нею прогресу у цій сфері, а саме прогрес в боротьбі з корупцією, особливо стосовно високопосадових осіб; значні кроки в реформуванні судової системи і покращення умов роботи в судах; у сфері захисту дітей, прогрес у реституції майна, децентралізація державного управління та; прогрес в боротьбі з торгівлею людьми, ре-

⁵ Commission of the European Communities (2005). *Communication from the Commission. Comprehensive monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania*. Available from: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0534:FIN:EN:PDF>, p. 3-5, 15-18.

⁶ European Commission (2005). *Romania 2005 Comprehensive Monitoring Report, COM (2005) 534 final*. Available from: http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2005/sec1354_cmr_master_ro_college_en.pdf, p. 78-80

⁷ Commission of the European Communities (2005). *Op. cit.*, p. 3-5, 15-18.

⁸ European Commission (2005). *Op. cit.*, p. 78-80

⁹ Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (2005). *Lista actelor normative cu relevanță comunitară, publicate în intervalul 1 ianuarie – 31 decembrie 2005 (în ordinea apariției în Monitorul Oficial al României, Partea I)*. Available from: http://www.mie.ro/_documente/armonizare/Acte%20normative%20decembrie%202005%20RO.pdf.

¹⁰ Commission of the European Communities (2006). *Communication from the Commission. Monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania, SEC(2006) 595, SEC(2006) 596, SEC(2006) 598, COM(2006) 214 final*. Available from: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0214:FIN:EN:PDF>, p. 2

форми державної служби та реформування системи по догляду за інвалідами та психічно хворими людьми. Проте деякі питання залишилися невирішеними, наголошувалося, що судам і прокуратурі необхідно більш ефективно використовувати наявні ресурси, процесуальні кодекси потребують подальшої раціоналізації, так само необхідно продовжувати зусилля у боротьбі з корупцією на високому рівні та активізувати діяльність Національного антикорупційного управління, Міністерства юстиції та інших державних установ цього напрямку. ЄК рекомендувала обмежити практику видання урядом надзвичайних постанов, яка негативно впливає на роботу парламенту, покращити умови життя та санітарні умови у в'язницях, психіатричних установах, боротися з торгівлею людьми, усунути випадки жорстокого поводження під вартою, докласти зусиль щодо соціальної інтеграції циганської меншини, боротьби проти расової дискримінації, расизму, ксенофобії та інших форм нетерпимості¹¹.

Європейська Комісія зазначала, що невиконання зобов'язань зумовить відтермінування вступу до 1 січня 2008 р. та вказувала на першочерговість реалізації зобов'язань щодо вступу, реформи судової системи та антикорупційного законодавства¹².

15-16 червня 2006 р. в Брюсселі відбувся Саміт Європейської Ради, під час якого було схвалено травневі звіти Комісії про підготовку Румунії до членства в Європейському Союзі. ЄК закликала державу рішуче активізувати свої зусилля на шляху підготовки до вступу та висловила переконання, що за виявленням політичної волі країна зможе вирішити наявні проблеми та стати членами ЄС з 1 січня 2007 р. На саміті закликали країни-члени Європейського Союзу до прискорення ратифікації Договору про вступ¹³.

26 вересня 2006 р. був підготований і оприлюднений останній звіт Європейської комісії про підготовку Румунії до членства в ЄС. У зазначеному документі ЄК відзначила, що «Румунія досягла подальшого прогресу у завершенні підготовки до членства, демонструючи свою здатність застосовувати принципи та законодавство ЄС з 1 січня 2007 року»¹⁴.

Разом з тим, ЄК висловлювала стурбованість щодо прогресу в окремих сферах та наполегливо рекомендувала Румунії вжити заходів та використати час до вступу для розв'язання невирішених проблем. З моменту останнього звіту Європейська Комісія оцінювала прогрес Румунії таким чином:

- повільний прогрес у реформуванні судової системи, зокрема покращилися умови праці та обладнання в судах, прокуратурі та оптимізувалися навантаження. Проте, наголошувалося на невідповідності тлумачень і застосування законів у всіх судах, присутні потенційні конфлікти інтересів у питаннях інспекції та індивідуальної етики, які мають вплив на репутацію судової системи тощо;
- незначний прогрес в боротьбі з корупцією: прийнятий новий закон щодо правил фінансування політичних партій, введено кримінальну відповідальність для юридичних осіб, зростала кількість та якість розслідувань Національного антикорупційного управління за звинуваченнями в корупції на високому рівні. Робився акцент на брак політичної волі в доведенні антикорупційної боротьби до кінця, у тому числі в парламенті. Корупція залишалася проблемою на багатьох рівнях, зокрема в місцевих органах влади;
- відбувся прогрес у макроекономічній стабілізації та економічних реформах, які дали можливість Румунії стати конкурентоспроможною на ринку Європейського Союзу;

¹¹ European Commission, Commission of the European Communities (2006). *Romania. May 2006 Monitoring Report, COM (2006) 214 final*. Available from: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2006/monitoring_report_ro_en.pdf, p. 12-13.

¹² Commission of the European Communities (2006). *Communication from the Commission. Monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania, SEC(2006) 595, SEC(2006) 596, SEC(2006) 598, COM(2006) 214 final*. Available from: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0214:FIN:EN:PDF>. – p.10.

¹³ Council of the European Union (2006). *Brussels European Council 15/16 June 2006, Presidency Conclusions*. Available from: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/90111.pdf, p. 17-18.

¹⁴ Commission of The European Communities (2006). *Communication from the Commission. Monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania*. Available from: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2006/sept/report_bg_ro_2006_en.pdf, p. 3.

- запровадження комплексної системи управління та контролю в установах, а також IT-системі оподаткування. Однак, через брак досвідченого персоналу та обладнання, існував реальний ризик того, що вони будуть працювати не належним чином в момент приєднання;
- значний прогрес в сфері регіональної політики, водночас вимагалися нарощування потенціалу структурних фондів;
- певний прогрес у сфері збору та обробки продуктів тваринного походження та мертвих тварин;
- відбувався прогрес у сфері попередження торгівлі людьми, реституції власності, захист дітей та умов утримання під вартою;
- значний прогрес у справі перекладу *acquis*, адже залишилося перекласти лише 8% тексту, тобто приблизно 7000 сторінок;
- відбувся незначний прогрес у сфері лікування людей з обмеженими можливостями, охорони психічного здоров'я, захисті та інтеграції меншин, які потребували подальшого розвитку;
- необхідність активізації діяльності у реформуванні наступних сфер: відмивання коштів і боротьба з шахрайством та корупцією, соціальна політика та зайнятість, охорона здоров'я, контроль фінансового управління та Структурних фондів, ветеринарний контроль і захворювання тварин;
- необхідність забезпечення ефективного та показового реформування державного управління та чіткого узгодження позицій з ЄС щодо Міжнародного кримінального суду¹⁵.

Схвалюючи вступ Румунії до ЄС з 1 січня 2007 р. Комісія наголошувала на наступних діях, які б захистили ЄС від наслідків розширення. По-перше, розроблено ряд дій, які відповідали законодавству ЄС і склалися з необхідних профілактичних або відновних заходів, базованих на *acquis*, які Комісія може використовувати для вирішення проблеми, яка може перешкоджати належному функціонуванню Європейського Союзу. По-друге, були розроблені інструменти на основі Договору про вступ, які можуть бути застосовані протягом трьох років після приєднання.

У сфері судової системи та боротьби з корупцією комісія представила супроводжуючі заходи, передбачені для Румунії Договором про вступ, зокрема моніторинг та регулярні доповіді про досягнутий прогрес у проведенні реформ. Передбачалася звітність щодо використання сільськогосподарських фондів (поглинали близько 80% фінансування) та продовольчої безпеки (заборона експортування живих свиней, свинини і деяких м'ясних продуктів з свинини в країні Європейського Союзу у зв'язку з небезпекою епідемії свинячої чуми) необхідні для вирішення кризових ситуацій та забезпечення відповідного функціонування політики ЄС.

Попри ряд існуючих проблеми, Висновки звіту зазначали, що від моменту публікації травневого звіту Румунія зробила важливі кроки та доклала вагомих зусиль для завершення підготовки до членства в Європейському Союзі, більш того виходить на рівень відповідності політичним, економічним та членським критеріям станом на 1 січня 2007 року¹⁶.

17 жовтня 2006 р. Рада ЄС схвалила доповідь Комісії і наголосила, що Румунія зможе взяти на себе зобов'язання членства з 1 січня 2007 р.¹⁷

У світлі врахування рекомендації Комісії та виконання раніше взятих на себе зобов'язань з 1 січня по 31 жовтня 2006 р. керівництво Румунії прийняло 534 нормативних актів, які відповідали комунітарному праву, зокрема: законів – 110, постанов (*Ordonanțe*) – 10, надзвичайних постанов – 12, розпоряджень уряду – 105, постанов (*Ordin*) – 275, циркулярів, рішень,

¹⁵ Commission of The European Communities (2006). *Communication from the Commission. Monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania*. Available from: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2006/sept/report_bg_ro_2006_en.pdf, p. 3, 6, 33-42.

¹⁶ Там само, p. 12-13.

¹⁷ Council of the European Union (2006). *Press release 2755th Council Meeting General Affairs and External Relations General Affairs Luxembourg*. Available from: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/gena/91350.pdf#page=7, p. 7

протоколів тощо – 20, з них 129 нормативних актів було перенесено безпосередньо з комунітарного права¹⁸.

Однак з огляду на розміри корупції в Румунії, яка реально ставила під загрозу виконання законодавства ЄС, Комісія вдалася до розробки механізму співробітництва та перевірки прогресу в Румунії на шляху вирішення визначених проблем в області судової реформи та боротьби з корупцією. 13 грудня 2006 р. рішенням Комісії був схвалений даний механізм і передбачав комплексну взаємодію румунського уряду та інституцій ЄС щодо успішного завершення судової реформи та викорінення корупції перш за все на високому рівні, а також в сфері місцевого самоврядування¹⁹. Тим самим, Європейська Комісія не озвучила перспективи перенесення вступу на 2008-й рік.

14-15 грудня 2006 р. в Брюсселі було представлено резюме Саміту Європейської Ради, яке підвело підсумки ратифікаційного періоду європейської інтеграції Румунії. Документ був лаконічним, адже Європейська Рада гратулювала Румунію як нового члена Європейського Союзу з 1 січня 2007 року. Вступ Румунії став свідченням успішного завершення п'ятого розширення Європейського Союзу.

Вступ Румунії до ЄС 1 січня 2007 р. ознаменував багаторічні зусилля та кроки Бухареста на зближення з Європою та «повернення до Європи». Інтеграція стала предметним свідченням результативності зусиль та прогресу Румунії в напрямку наближення до європейських стандартів та критеріїв членства.

Проте через серйозні недоліки в сфері реалізації законодавства ЄС, зокрема в сферах юстиції, внутрішніх справ, економіки та внутрішнього ринку зазначений у Договорі набір визначених додаткових захисних заходів, які могли бути уведений в дію на момент вступу не був реалізований (заходи були розраховані на початкові три роки після приєднання Румунії)²⁰. Відповідно до встановленої практики, досвіду та домовленостей Європейська Комісія продовжувала стежити за прогресом Румунії із застосуванням законодавства Європейського Союзу з метою гарантування виконання Румунією зобов'язань щодо боротьби з корупцією, судової реформи, запобігання або усунення недоліків у сферах безпеки харчових продуктів і сільськогосподарських фондів тощо. Головними напрямками співробітництва офіційного Бухареста та ЄК в перші 18 місяців після вступу стали антикорупційні заходи.

З цією метою напередодні вступу, 13 грудня 2006 р., був створений механізм моніторингу прогресу, контролю та співпраці Румунії та ЄС²¹. 27 червня 2007 р. ЄК вперше прозвітувала перед Європейським Парламентом та Радою та підкреслила, що за перші пів року після приєднання Румунія продовжувала досягати певного прогресу в усуненні недоліків, які перешкождали ефективному застосуванню законодавства ЄС, реалізації програм ЄС та проведенню спільної політики. Комісія констатувала, що Румунія потребує більше часу аби продемонструвати прогрес у законодавчій сфері, а також активізувати зусилля в боротьбі з корупцією та реформування судової системи. Зважаючи на обставини, що склалися Комісія повідомляла, що введення захисних положень Договору на даному етапі не виправдане. ЄК наполягала на продовженні співробітництва з Румунією з метою досягнення контрольних показників в рамках механізму перевірки та співробітництва²².

¹⁸ Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (2006). *Lista actelor normative cu relevanță comunitară, publicate în intervalul 1 ianuarie – 31 octombrie 2006 (în ordinea apariției în Monitorul Oficial al României, Partea I)*. Available from: http://www.mie.ro/_documente/armonizare/acte_normative_2006.pdf.

¹⁹ European Commission, Commission of the European Communities (2006). *Commission Decision of 13/XII/2006 establishing a mechanism for cooperation and verification of progress in Romania to address specific benchmarks in the areas of judicial reform and the fight against corruption*. Available from: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/romania/ro_accompanying_measures_1206_en.pdf, p. 2-3.

²⁰ Commission of the European Communities, European Stability Initiative (2007). *Report from the Commission to the European Parliament and the Council on Romania's progress on accompanying measures following Accession, COM(2007) 378 final*. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania_report-070627_en.pdf, p. 1-2.

²¹ European Commission, Commission of the European Communities (2006). *Op. cit.*, p. 2-3.

²² Commission of the European Communities, European Stability Initiative (2007). *Report from the Commission to the European Parliament and the Council on Romania's progress on accompanying measures following Ac-*

17 липня 2007 року відбулося засідання Ради ЄС під час якого було схвалено звіт Комісії, що констатував участь Румунії у реалізації спільної політики ЄС та підкреслював необхідності продовження реформ²³.

Наступний звіт щодо прогресу Румунії був оприлюднений 14 лютого 2008 р. в рамках співробітництва та механізму контролю і схвалений Радою ЄС 10 березня²⁴. У звіті висловлювалася думка Комісії, що пів року було недостатньо, щоб Румунія встигла усунути недоліки після подання першої доповіді і Комісії перегляне попередні оцінки. Європейська Комісія відтермінувала остаточне рішення на шість місяців і представила прогрес Румунії без оцінювання результатів її зусиль. ЄК констатувала певні затримки з реалізації проєктів боротьби із корупцією на локальному рівні та реформ судової системи. На думку Комісії, Румунія повинна активізувати свої зусилля в боротьбі із корупцією на всіх рівнях та підтримці правової та інституційної стабільності держави²⁵.

23 липня 2008 р. був опублікований наступний звіт Комісії про реформи в Румунії у рамках співробітництва та механізму контролю, схвалений Радою ЄС 15 вересня 2008 р. Він ґрунтувався на чотирьох принципах: 1. прозорість та ефективність судових процедур; 2. розслідування звинувачень у корупції на високому рівні; 3. створення та діяльність антикорупційних інститутів; 4. заходи щодо запобігання та боротьби з корупцією в рамках місцевого самоврядування та передбачав докладний аналіз ситуації у окремому додатку²⁶.

Звіт Комісії констатував перші незначні досягнення і результати процедурних та організаційних змін зроблені в останні роки для вирішення проблем реформування судової системи та розслідування корупційних справ. Основною проблемою викорінення корупції, на думку ЄК, була відсутність однозначного політичного консенсусу щодо реформ судової системи та спільної політичної волі всіх партій. Через правову невизначеність, різне застосування законів та надмірне використання надзвичайних декретів скорочувалася чисельності якісних судових рішень, що заважало продуктивній діяльності судової системи і тому зобов'язання Румунії з викорінення корупції реалізувалися лише на досудовій стадії²⁷.

Після представлення лютого доповіді, Комісія вказувала на активізацію зусиль Румунії зі здійснення реформ. Після періоду інтенсифікації політичних дебатів, а також незважаючи на відносну стабільність у правовій та інституційній базах, показовим стало призначення в лютому 2008 р. нового міністра юстиції. Акцентувалася увага на позитивних реформах судової системи, певному русі у напрямку боротьби з високим рівнем корупції, покращення репутації суддів, профілактичні заходи щодо протидії корупції на місцях та відповідні інформаційно-просвітницькі кампанії, з'явилися процедури з розслідування ряду випадків корупції на високому рівні за участю попередніх міністрів і членів парламенту. Однак Комісія наголошувала, що необхідно спостерігати за судовими рішеннями, оскільки питання корупції дуже політизовані, адже «кожен крок у правильному напрямку породжує розбіжності, внутрішні політичні

cession, COM(2007) 378 final. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania_report-070627_en.pdf, p.20.

²³ Council of the European Union (2007). *Press release 2816th Council meeting General Affairs and External Relations General Affairs*. Available from: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/gena/95456.pdf#page=12, p. 12-13.

²⁴ Council of the European Union (2008). *Press release 2858th Council meeting General Affairs and External Relations General Affairs Brussels*. Available from: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/gena/99284.pdf#page=11, p. 11-12.

²⁵ Commission of the European Communities, European Stability Initiative (2008). *Interim Report from the Commission to the European Parliament and The Council on Progress in Romania under the Co-operation and Verification Mechanism, COM(2008) 62 final/2*. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania_report-080214_en.pdf, p. 2-7.

²⁶ Commission of the European Communities, European Stability Initiative (2008). *Supporting Document Accompanying the Report from the Commission to the European Parliament and the Council on Progress in Romania under the Co-operation and Verification Mechanism. Romania: Technical Update, COM(2008) 494 final, SEC(2008) 2349/2*. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania_report-080723_en-tech%20update.pdf, 16 p.

²⁷ Commission of the European Communities (2008). *Report from the Commission to the European Parliament and the Council on Progress in Romania under the Co-operation and Verification Mechanism*. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania_report-080723_en.pdf, p. 2.

дебати, зміцнення правової невизначеності» та зменшує в суспільстві повагу до політичних інститутів та верховенства закону²⁸. Як вважають аналітики, бекграундом поширення корупції в Румунії став перетин політичних, економічних та судових інтересів, який зумовлював судовий «параліч» тобто відсутність політичної волі під час переслідування корупції на високому рівні, а також не спроможність суддів оголошувати вердикти в складних справах, які б принесли помітні зміни в усіх сферах життя²⁹.

Акцентуючи увагу на проблемі корупції, ЄК наголосила, що Румунія несе відповідальність перед іншими державами-членами ЄС за загальне використання та управління коштами. Таким чином подолання корупції, шахрайства та фінансових порушень є нагальною потребою для отримання Румунією усіх переваг вступу до Європейського Союзу і матиме довготривалий позитивний ефект на економіку країни. З огляду на це, Комісія висловила переконання, що Румунія зобов'язана активізувати свої реформи і підтримувати тісне співробітництво з інституціями ЄС та іншими державами-членами, одночасно вона потребує більш ефективної підтримки з боку Європейського Союзу³⁰.

Як засвідчили подальші події в Румунії, проблеми корумпованості усіх сфер життя держави залишалися актуальними і надалі³¹. Румунії не вдалося продемонструвати переконливого результату у правових реформах незважаючи на ухвалення нових Цивільного та Кримінального кодексів. Більш того, керівники правових інституцій Румунії не побажали брати на себе відповідальність за практичне впровадження реформ та співпрацювати. За висновками Єврокомісії слабкими місцями Румунії залишаються брак змістовності у системі юриспруденції та неефективні або ж малоефективні юридичні процедури. З огляду на таку ситуацію, ЄК протягом 2009-2012 рр. безперервно рекомендували Румунії вдатися до негайних заходів із виправлення ситуації та чітко вказувала на реальні проблеми та шляхи їх вирішення в регулярних семестрових звітах³².

З моменту вступу Румунії до ЄС перші півтора року основною темою переговорів та співпраці між ЄК та Бухарестом стали корупція та проблеми реформування судової системи. Проте, в 2008 р. нагрянула економічна та фінансова криза, яка відчутно вдарила по всіх європейських державах і на деякий час основна увага приділялася економічному виміру взаємодії ЄС та Румунії.

Фінансової криза 2008 року так само боляче вдарила і по економіці Румунії, відбулося зростання дефіциту бюджету до 7% на кінець 2009 р. Румунії довелося просити фінансову допомогу в розмірі 20 мільярдів євро в Європейського Союзу, Міжнародного Валютного Фонду та Світового Банку. З метою отримання вказаних коштів, Румунія зобов'язалася запровадити жорстку фінансову політику, яка передбачала, звільнення 70 тисяч працівників бюджетної сфери, з них 40 тисяч до кінця 2010 р., скорочення зарплат держслужбовців на 25% та скорочення дефіцит бюджету з 7,4% до 4,4% від ВВП³³. Виконуючи свої зобов'язання в Румунії до серпня 2010 р. було звільнено 30 тисяч чоловік, що практично спустошило фонди підтримки безробітних і ця обставина продемонструвала ряд небезпечних та загрозливих тенденцій.

На жаль, незважаючи на всі зусилля Румунії у боротьбі з корупцією, Європейське бюро по боротьбі з шахрайством (OLAF) у 2011 р. оприлюднило звіт, де зазначалося, що основна кількість порушень в освоєнні європейських фондів була зареєстрована у Румунії та Болгарії. Більш того, якщо на десять країн ЄС, що увійшли до ЄС у 2004 р., припало лише 15% порушень, то у

²⁸ Commission of the European Communities (2008). *Report from the Commission to the European...*, p. 3-4.

²⁹ Alegre, S. (2009). *Safeguarding the Rule of Law in an Enlarged EU. The Cases of Bulgaria and Romania*. CEPS Special Report, p. 82-83.

³⁰ Commission of the European Communities (2008). *Report from the Commission to the European Parliament and the Council on Progress in Romania under the Co-operation and Verification Mechanism*. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania_report-080723_en.pdf, p. 6-7.

³¹ ЄС: Болгарія прогресує, Румунія втрачає темпи (2010). *ЄвроАтлантика*. Режим доступу: <http://www.euroatlantica.info/index.php?id=2088>.

³² Council of the European Union (2008). *Press release 2888th Council meeting General Affairs and External Relations General Affairs Brussels*. Available from: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/gena/102805.pdf#page=14, p. 14-15.

³³ Roanghes-Mureanu, A.-M. (2007). Criteria and strategies of Romania's accession to the European Union, *Annals of the University of Craiova. Series Geography*, Vol. 10, p. 217-220.

2010 р. на Румунію та Болгарію припало 80% порушень від загальної кількості виявлених (424 порушення законодавства при засвоєнні виділених ЄС коштів у рамках програм PHARE, SAPARD, ISPA, Transition Facility (TF), CARDS і TPA). Як наслідок даної ситуації, Румунії довелося відновити діяльність Міністерства європейських фондів, ліквідованого у 2007 р., для здійснення контролю над ситуацією. Компетенцією зазначеного міністерства стали розподіл коштів та контроль за їх освоєнням³⁴. Вищезгадані заходи румунського уряду щодо економії коштів викликав бурхливу хвилю народного невдоволення.

Відповідно до результатів опитування проведених в Румунії восени 2011 р., кожен третій румун вважав, що за три роки рівень корупції у їхній державі збільшився. Три чверті румунів зазначили, що кожного дня стикалися з корупційними явищами. Разом з тим, близько 90% румунів відзначили корупцію на рівні як місцевої, так і центральної влади, а 85% на регіональному рівні. Понад 30% румунів стверджували, що протягом 2011 року в них або вимагали хабар, або ж натякали на можливість чи необхідність дати хабар³⁵. Корупція залишалася однією з основних проблем в Румунії.

В 2002 році був заснований Національний антикорупційний директорат (НАД), який спочатку займався корупційними справами лише серед «дрібних» чиновників, оминаючи увагою високопосадовців. Згодом були внесені зміни до законодавства і НАД розпочав розслідування корупційних злочинів серед усіх високопосадовців та інших осіб, що були залучені в здійсненні злочинів із сумами у понад 10 тис. євро.

Антикорупційний орган активно запрацював фактично з 2006 року. В період з 2006 по 2012 роки було визнано винними понад 1.600 корупціонерів. Засудження в 2012 році колишнього прем'єр-міністра Румунії Адріана Нестасе (представник Соціал-демократичної партії (СДП), на посаді перебував з 2000 по 2004 роки) було найгучнішою справою, за якою слідувало розслідування проти сенатора, олігарха і медіамагната, одного із найбагатших людей Румунії Дена Войкулеску (розмір його статків складав понад 1,5 млрд. євро). З 2006 по 2012-й роки було засуджено також інших топ-чиновників, зокрема міністра, двох сенаторів та шість депутатів.

Визначальний авторитет НАД отримало під показовим та результативним керівництвом Лари Кевеші, яка очолила Національний антикорупційний директорат у 2013 році. Протягом 2013-2018 рр. перебуваючи на посаді головного прокурора їй вдалося реорганізувати та покращити діяльність антикорупційної структури, зокрема збільшити кількість працівників антикорупційного органу та збільшити кількість підрозділів директорату.

Висновки. Таким чином, слід підкреслити позитивні підсумки інтеграції Румунії до ЄС та правильну позицію європейських інституцій та держав щодо проблеми корупції в Румунії. На нашу думку, в подальшій перспективі прогрес Румунії на шляху до поглиблення співробітництва з ЄС залежатиме як від румунської політичної еліти, так і від вибору європейськими інституціями інструментів для вирішення актуальних проблем румунського суспільства.

Варто зазначити, що блокування країнами ЄС вступу Румунії до Шенгенської зони, обґрунтоване затримкою реформ судової системи та викоріненням корупції, що має не лише процедурні, а й політичні причини.

У звітах Європейської Комісії щодо контролю стану готовності Румунії до членства в ЄС зазначалися позитивні зрушення та активні зусилля Румунії на шляху до ЄС, проте існував ряд проблем, що потребували негайного вирішення. По-перше, неефективне функціонування системи правосуддя, корупція на центральному та місцевому рівнях, реформи державного управління та забезпечення прав людини. У звіті Європейської Комісії від 26 вересня 2006 р. з підготовки Румунії до членства стверджувалося, що вона буде готовою стати членом ЄС з 1 січня 2007 р. Проте Комісія висловлювала занепокоєння щодо ситуації в сферах правосуддя та корупції та ініціювали відповідні заходи з метою забезпечення належного функціонування Європейського Союзу. Значимо, що ЄК не ставила питання про відтермінування вступу Румунії до ЄС на 2008-й рік. Врешті-решт, до середини грудня 2006 р. в Брюсселі Рада ЄС і Саміт Європейської Ради схвалили приєднання Румунії до ЄС.

³⁴ Румунія і Болгарія – лідери за кількістю порушень у використанні європейських коштів (2011). *Євро-Атлантика*. Режим доступу: <http://www.euroatlantica.info/index.php?id=4765>.

³⁵ В ЄС рівень корупції зріс втричі (2012). *Український Тиждень*. Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/42708>.

Після вступу Румунії до ЄС Європейська Комісія продовжувала моніторинг за темпами проведення реформ у Румунії, чому передували відповідні попередні домовленості та практики. Головними напрямками співпраці та комунікації офіційного Бухареста та Європейської Комісії у перші півтора роки після вступу, стали питання боротьби з корупцією та реформування судової системи, при цьому, якщо на початку ЄК вважала, що Румунії потребує більше часу для проведення реформ, то згодом основну причину затримки процесу реформування виявили в конфліктах інтересів, корупції і відсутності політичної волі румунського керівництва. Європейська Комісія наголошувала на необхідності продовження реформ, а Рада ЄС погоджувалася з її думкою.

Як свідчать події останніх років, проблеми корумпованості багатьох сфер життя Румунії залишаються актуальними і донині. Незважаючи на ухвалення нових Кримінального та Цивільного кодексів, Румунія не вдалося провести результативних правових та судових реформ. Часті безрезультатні судові процеси та брак політичної волі залишалися слабкими місцями Румунії.

Список джерел

1. В ЄС рівень корупції зріс втричі (2012). *Український Тиждень*. Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/42708>.
2. ЄС: Болгарія прогресує, Румунія втрачає темпи (2010). *ЄвроАтлантика*. Режим доступу: <http://www.euroatlantica.info/index.php?id=2088>.
3. Мельничук, Л. (2012). Політичний розвиток Румунії після вступу до НАТО та Європейського Союзу, *Науковий вісник Чернівецького університету. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини*, Вип. 607-609, с. 273–277.
4. Румунія і Болгарія – лідери за кількістю порушень у використанні європейських коштів (2011). *ЄвроАтлантика*. Режим доступу: <http://www.euroatlantica.info/index.php?id=4765>.
5. Alegre, S. (2009). *Safeguarding the Rule of Law in an Enlarged EU. The Cases of Bulgaria and Romania*. CEPS Special Report, 84 p.
6. Commission of the European Communities (2005). *Communication from the Commission. Comprehensive monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania*. Available from: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0534:FIN:EN:PDF>, 18 p.
7. Commission of the European Communities (2006). *Communication from the Commission. Monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania, SEC(2006) 595, SEC(2006) 596, SEC(2006) 598, COM(2006) 214 final*. Available from: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0214:FIN:EN:PDF>, 11 p.
8. Commission of The European Communities (2006). *Communication from the Commission. Monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania*. Available from: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2006/sept/report_bg_ro_2006_en.pdf, 52 p.
9. Commission of the European Communities, European Stability Initiative (2007). *Report from the Commission to the European Parliament and the Council on Romania's progress on accompanying measures following Accession, COM(2007) 378 final*. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania_report-070627_en.pdf, 22 p.
10. Commission of the European Communities, European Stability Initiative (2008). *Interim Report from the Commission to the European Parliament and The Council on Progress in Romania under the Co-operation and Verification Mechanism, COM(2008) 62 final/2*. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania_report-080214_en.pdf, 13 p.
11. Commission of the European Communities, European Stability Initiative (2008). *Supporting Document Accompanying the Report from the Commission to the European Parliament and the Council on Progress in Romania under the Co-operation and Verification Mechanism. Romania: Technical Update, COM(2008) 494 final, SEC(2008) 2349/2*. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania_report-080723_en-tech%20update.pdf, 16 p.
12. Commission of The European Communities (2006). *Communication from the Commission. Monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania*. Available from: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2006/sept/report_bg_ro_2006_en.pdf, 51 p.

13. Commission of the European Communities (2008). *Report from the Commission to the European Parliament and the Council on Progress in Romania under the Co-operation and Verification Mechanism*. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania_report-080723_en.pdf, 7 p.
14. Council of the European Union (2006). *Press release 2755th Council Meeting General Affairs and External Relations General Affairs Luxembourg*. Available from: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/gena/91350.pdf#page=7, 21 p.
15. Council of the European Union (2006). *Brussels European Council 15/16 June 2006, Presidency Conclusions*. Available from: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/90111.pdf, 37 p.
16. Council of the European Union (2007). *Press release 2816th Council meeting General Affairs and External Relations General Affairs*. Available from: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/gena/95456.pdf#page=12, 24 p.
17. Council of the European Union (2008). *Press release 2858th Council meeting General Affairs and External Relations General Affairs Brussels*. Available from: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/gena/99284.pdf#page=11, 13 p.
18. Council of the European Union (2008). *Press release 2888th Council meeting General Affairs and External Relations General Affairs Brussels*. Available from: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/gena/102805.pdf#page=14, 20 p.
19. European Commission, Commission of the European Communities (2006). *Commission Decision of 13/XII/2006 establishing a mechanism for cooperation and verification of progress in Romania to address specific benchmarks in the areas of judicial reform and the fight against corruption*. Available from: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/romania/ro_accompanying_measures_1206_en.pdf, 5 p.
20. European Commission, Commission of the European Communities (2006). *Romania. May 2006 Monitoring Report, COM (2006) 214 final*. Available from: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2006/monitoring_report_ro_en.pdf, 40 p.
21. European Commission (2005). *Romania 2005 Comprehensive Monitoring Report, COM (2005) 534 final*. Available from: http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2005/sec1354_cmr_master_ro_college_en.pdf, 102 p.
22. Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (2005). *Lista actelor normative cu relevanță comunitară, publicate în intervalul 1 ianuarie – 31 decembrie 2005 (în ordinea apariției în Monitorul Oficial al României, Partea I)*. Available from: http://www.mie.ro/_documente/armonizare/Acte%20normative%20decembrie%202005%20RO.pdf.
23. Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (2006). *Lista actelor normative cu relevanță comunitară, publicate în intervalul 1 ianuarie – 31 octombrie 2006 (în ordinea apariției în Monitorul Oficial al României, Partea I)*. Available from: http://www.mie.ro/_documente/armonizare/acte_normative_2006.pdf.
24. Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (2005). *Raport asupra progreselor înregistrate în pregătirea pentru aderarea la Uniunea Europeană în perioada septembrie 2004 - iunie 2005, Guvernul României*. Available from: http://www.mdrl.ro/_documente/dialog_Ro_UE/Raportanual2005.pdf, 207 p.
25. Roanghes-Mureanu, A.-M. (2007). Criteria and strategies of Romania's accession to the European Union, *Annals of the University of Craiova. Series Geography*, Vol. 10, p. 217–220.

References

1. V YeS riven koruptsii zris vtrychi (2012). *Ukrainskyi Tyzhden*. Rezhym dostupu: <http://tyzhden.ua/News/42708>.
2. IeS: Bolhariaa prohresuie, Rumuniia vtrachaie tempy (2010). *YevroAtlantyka*. Rezhym dostupu: <http://www.euroatlantica.info/index.php?id=2088>.
3. Melnychuk, L. (2012). Politychnyi rozvytok Rumunii pislia vstupu do NATO ta Yevropeiskoho Soiuzu, *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Istoriia. Politychni nauky. Mizhnarodni vidnosyny*, Vyp. 607-609, s. 273–277.
4. Rumuniia i Bolhariaa – lidery za kilkistiu porushen u vykorystanni yevropeiskykh koshtiv (2011). *YevroAtlantyka*. Rezhym dostupu: <http://www.euroatlantica.info/index.php?id=4765>.

5. Alegre, S. (2009). *Safeguarding the Rule of Law in an Enlarged EU. The Cases of Bulgaria and Romania*. CEPS Special Report, 84 p.
6. Commission of the European Communities (2005). *Communication from the Commission. Comprehensive monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania*. Available from: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0534:FIN:EN:PDF>, 18 p.
7. Commission of the European Communities (2006). *Communication from the Commission. Monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania, SEC(2006) 595, SEC(2006) 596, SEC(2006) 598, COM(2006) 214 final*. Available from: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0214:FIN:EN:PDF>, 11 p.
8. Commission of The European Communities (2006). *Communication from the Commission. Monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania*. Available from: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2006/sept/report_bg_ro_2006_en.pdf, 52 p.
9. Commission of the European Communities, European Stability Initiative (2007). *Report from the Commission to the European Parliament and the Council on Romania's progress on accompanying measures following Accession, COM(2007) 378 final*. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania_report-070627_en.pdf, 22 p.
10. Commission of the European Communities, European Stability Initiative (2008). *Interim Report from the Commission to the European Parliament and The Council on Progress in Romania under the Co-operation and Verification Mechanism, COM(2008) 62 final/2*. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania_report-080214_en.pdf, 13 p.
11. Commission of the European Communities, European Stability Initiative (2008). *Supporting Document Accompanying the Report from the Commission to the European Parliament and the Council on Progress in Romania under the Co-operation and Verification Mechanism. Romania: Technical Update, COM(2008) 494 final, SEC(2008) 2349/2*. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania_report-080723_en-tech%20update.pdf, 16 p.
12. Commission of The European Communities (2006). *Communication from the Commission. Monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania*. Available from: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2006/sept/report_bg_ro_2006_en.pdf, 51 p.
13. Commission of the European Communities (2008). *Report from the Commission to the European Parliament and the Council on Progress in Romania under the Co-operation and Verification Mechanism*. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/romania_EC-Romania_report-080723_en.pdf, 7 p.
14. Council of the European Union (2006). *Press release 2755th Council Meeting General Affairs and External Relations General Affairs Luxembourg*. Available from: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/gena/91350.pdf#page=7, 21 p.
15. Council of the European Union (2006). *Brussels European Council 15/16 june 2006, Presidency Conclusions*. Available from: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/90111.pdf, 37 p.
16. Council of the European Union (2007). *Press release 2816th Council meeting General Affairs and External Relations General Affairs*. Available from: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/gena/95456.pdf#page=12, 24 p.
17. Council of the European Union (2008). *Press release 2858th Council meeting General Affairs and External Relations General Affairs Brussels*. Available from: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/gena/99284.pdf#page=11, 13 p.
18. Council of the European Union (2008). *Press release 2888th Council meeting General Affairs and External Relations General Affairs Brussels*. Available from: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/gena/102805.pdf#page=14, 20 p.
19. European Commission, Commission of the European Communities (2006). *Commission Decision of 13/XII/2006 establishing a mechanism for cooperation and verification of progress in Romania to address specific benchmarks in the areas of judicial reform and the fight against corruption*. Available from: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/romania/ro_accompanying_measures_1206_en.pdf, 5 p.

20. European Commission, Commission of the European Communities (2006). *Romania. May 2006 Monitoring Report, COM (2006) 214 final*. Available from: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2006/monitoring_report_ro_en.pdf, 40 p.
21. European Commission (2005). *Romania 2005 Comprehensive Monitoring Report, COM (2005) 534 final*. Available from: http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2005/sec1354_cmr_master_ro_college_en.pdf, 102 p.
22. Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (2005). *Lista actelor normative cu relevanță comunitară, publicate în intervalul 1 ianuarie – 31 decembrie 2005 (în ordinea apariției în Monitorul Oficial al României, Partea I)*. Available from: http://www.mie.ro/_documente/armonizare/Acte%20normative%20decembrie%202005%20RO.pdf.
23. Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (2006). *Lista actelor normative cu relevanță comunitară, publicate în intervalul 1 ianuarie – 31 octombrie 2006 (în ordinea apariției în Monitorul Oficial al României, Partea I)*. Available from: http://www.mie.ro/_documente/armonizare/acte_normative_2006.pdf.
24. Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (2005). *Raport asupra progreselor înregistrate în pregătirea pentru aderarea la Uniunea Europeană în perioada septembrie 2004 - iunie 2005*, Guvernul României. Available from: http://www.mdrl.ro/_documente/dialog_Ro_UE/Raportanual2005.pdf, 207 p.
25. Roanghes-Mureanu, A.-M. (2007). Criteria and strategies of Romania's accession to the European Union, *Annals of the University of Craiova. Series Geography*, Vol. 10, p. 217–220.